

KØNNENE FLYDER UD

Mænd går i kjoler, og kvinder lader håret gro under armene. De klassiske kønsgrænser flyder ud i modebilledet, hvor det efterhånden kan være svært at vurdere, om tøjet er til dig eller til mænd. Men hvorfor sker det nu, og hvad siger det om den tid, vi lever i? IN undersøger den kønsløse tendens

Jaden Smith har spillet flere store roller i voldelige actionfilm. Hans rapmusik handler om at score piger, og hvis man skal tro den kulørte presse, lykkes det ham også ret godt. Han har six-pack og tonede overarme. På mange måder er Jaden Smith det, man i gamle dage ville kalde 'en rigtig mand'. Han er også en 'rigtig kendis', for som de fleste af sine celebre kollegaer optræder han i diverse reklamer for store modevirksomheder. I år er han model for Louis Vuitton. I sorte laksko. I hvid striktrøje med frynser. I nederdel med sølvbroderi.

Lyder det underligt? Måske, men herrer i tøj til kvinder er ikke unormalt længere. For bare at nævne et par eksempler var Acne-designeren Jonny Johanssons søn kampagnemodel, da det svenske modehus viste sin kollektion til kvinder, danske Vincent Beier poserer i hæle og nederdel for det franske modehus Maison Margiela, og den mandlige pornostjerne Colby Keller står i røde lakstøvler og strikkjole hos Vivienne Westwood. Der er med andre ord gået hen i moden.

– Nu har vi en ny ungdom, der siger, at det der med de traditionelle kønsnormer, det magter de bare ikke. De oplever det som en spændetroje og mener, at det er de færreste, der passer ind i de meget kantede kasser og kategorier, man har haft hidtil"

– Cecilie Nørgaard, køns sociolog

KØN OVERALT

Det personlige stedord *hen*, der er den kønsneutrale version af 'han' og 'hun', blev optaget i den svenske ordbog sidste år. Svenska Akademien, som er den svenske pendant til Dansk Sprognævn, ramte plet i en tid, hvor alle netop snakker om kønnet – og opgøret med det klassiske 'han' og 'hun'.

Men hvorfor lige nu? Køns sociolog Cecilie Nørgaard siger: – Generelt er det sådan, at en tid gør op med den foregående. Det er ikke helt til at sige, hvornår det begyndte, men siden årtusindeskiftet har der hersket nogle meget stereotype forestil-

linger om køn. Forestillinger, der kan beskrives som traditionelle og heteronormative, og som definerede, hvad der var rigtig og forkert at gøre som henholdsvis mand og kvinde. Disse forestillinger mindede meget om 50'erne med far på arbejde og mor i hjemmet med børnene. Ikke på overfladen, men i de subtile værdier omkring, hvem der egentlig har ansvar i familien for henholdsvis hjem og økonomi, fortæller hun.

– Men nu har vi en ny ungdom, der siger, at det der med de traditionelle kønsnormer, det magter de bare ikke! De oplever det som en spændetroje og mener, at det er de færreste, der passer ind i de meget kantede kasser og kategorier, man har haft hidtil. I 1990 udkom filosofen Judith Butlers bog *Kønsballade*, i hvilken hun gør op med forestillingen om, at mænd og kvinder er biologisk forskellige. Man er født med et biologisk køn, det, der på engelsk hedder sex, men ens sociologiske køn, det, der på engelsk hedder gender, er noget, man tager på eller viser med sin opførsel. Dengang var det kontroversielt, men i dag er det mere accepteret. Blandt andet på grund af den forskning, Daphna Joel, der er professor i psykologi og neurovidenskab ved Tel Aviv University, fremlagde i efteråret 2015. Hun havde scannet og analyseret 1.400 hjerner, og resultatet viste, at der ikke var nogen signifikant forskel på den mandlige og den kvindelige hjerne, men at hver hjerne derimod var en "unik mosaik af egenskaber." Den nye ungdom bliver altså bakket op af forskning. Cecilie Nørgaard stemmer også i.

– Vi kan simpelthen ikke bekræfte de stereotype myter om køn med forskning, siger hun.

Det trækker tråde ind i kulturen og måden, vi lever vores liv på. Tag fx kønsneutral børneopdragelse, som langsomt er ved at vinde ind hos forældre. Det har vist sig, at vi underbevidst taler mere om tal og naturvidenskab med vores drengebørn end med vores piger. Noget, der får den konsekvens, at drenge, selvom de ifølge deres karaktergennemsnit er mindre dygtige end piger, alligevel har mere selvtillid i de matematiske og naturvidenskabelige fag i skolen, end piger har.

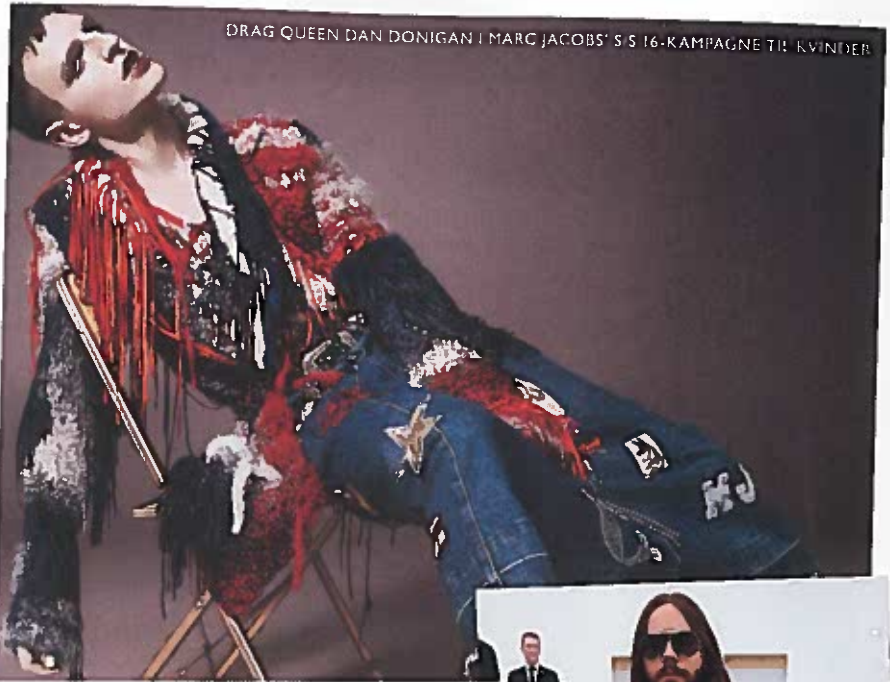
KALD MIG CAITLYN

Også medie billedet har ændret sig. Med den massive mediedækning, den tidligere OL- og *Keeping Up With The Kardashians*-stjerne Bruce Jenner fik, da han skiftede køn til Caitlyn Jenner, fik hr. og fru verdensborger et personificeret vindue ind til de ♦♦

PROENZA SCHOULERS
S/S 16-KAMPAGNE

DRAG QUEEN DAN DONIGAN I MARC JACOBS' S/S 16-KAMPAGNE TIL KVINDER

ACNE-KJOLER TIL MÆND

FORSTÅ TENDENSEN PÅ 30 SEKUNDER

1. 2015 blev de transseksuelles år, da OL- og *Keeping Up With The Kardashians*-stjernen Bruce Jenner skød nytåret ind med et kønsskifte til Caitlyn Jenner. Det trak tråde i kulturen, og vi begyndte at sætte spørgsmålstegn ved, hvad køn i virkeligheden er for noget.

2. I foråret sidste år optog den svenske pendant til Dansk Sprognævn det kønsneutrale stedord *hen* i den svenske ordbog, og forældre over hele verden fik fokus på kønsneutral børneopdragelse.

3. Moden afspejler som regel kulturen, og det øgede fokus på køn var ingen undtagelse. Ved S/S 16-modeugerne i efteråret blev der vist masser af kønsneutralt tøj, blandt andet hos Gucci, Acne og Givenchy.

4. Det londonske stormagasin Selfridges oprettede en unisex-afdeling, hvor både kvinder og mænd kan finde tøj fra den voksende gruppe af unisex-modehuse.

5. De store modehuses S/S 16-reklamekampagner til kvinder er fyldt med herremodeller i tøj til kvinder, og hos Proenza Schouler ser man kvindelige modeller uden makeup og med hår under armene.

JARED LETO I CHANEL-BUNSEN TIL KVINDER

DANSKE VINCENT BEIER I MAISON MARGIELA-KAMPAGNE

JADEN SMITH I NEDERDEL I LOUIS VUITTON-KAMPAGNE

TIDSLINJE - DA KØNNENE FLØD UD I MODEBILLEDET

1851

Redaktør Amelia Bloomer fra kvindeavisen *The Lily* i New York trækker i et par løse bukser, der strammer ind ved anklen, og viser dem i avisen. Fænomenet 'kvinder i bukser' bliver dog latterliggjort på gaden og i den resterende presse. Illustration fra 1851 af 'The Bloomer Costume', som bukserne populært blev kaldt.

1920'ERNE

Coco Chanel går selv foran i et opgør med den pyntede kvinde og er med til at frigøre kvinderne fra korsettet og marengskjolen, så de kan danse til tidens toner. Af samme grund kårer *TIME Magazine* Coco Chanel som en af de 100 mest indflydelsesrige personer i det 20. århundrede.

Foto af Coco Chanel i 1936

1934

Kvinderne begynder så småt at gå med deres mænds cowboybukser, og i 1934 lancerer Levi's jeans til kvinder. Året efter skriver amerikansk *Vogue* om dem, men det er først i 1950, at magasinet anerkender beklædningsgenstanden som noget, man også kan have på i byen og ikke bare på landet.

Marilyn Monroe i jeans i filmen *Clash by Night* fra 1952.

1966

I 1966 bliver kvinderne introduceret for endnu en beklædningsgenstand, der traditionelt set havde været forbeholdt hankønnet. De franske designer Yves Saint Laurent har nemlig lavet en smoking til kvinder under det franskklingende navn *Le Smoking*. *Le Smoking* fotograferet i 1967.

tanker, udfordringer og hverdagsproblemer, transseksuelle skal forholde sig til, og det hjalp.

– Det er nyt med hele det fokus, medierne har haft på de personlige historier, siger Cecilie Nørgaard.

– Der er kommet en accept af, at det er nogle strukturelle udfordringer, vi har. Det er ikke bare den enkelte kvinde eller mand, der fortæller sin historie i avisen eller på tv, der oplever det. Hun eller han er et billede på noget større.

Caitlyn Jenners historie er ikke den eneste, medierne har taget op. Amazon Studios og Netflix har sat fokus på transseksuelle med tv-serier som *Transparent* og *Orange Is The New Black*, og *Cover* havde som det første danske modemagasin en transseksuel model på forsiden i august sidste år. Endnu et kapitel i populærkulturens dækning af transseksualitet blev skrevet, da filmen "Den danske pige" om danske Einer Wegener, der som den første i verden skiftede køn, trak millioner af mennesker i biografen verden over.

Også hele ligestillingsdebatten blusser. Ikke siden 70'erne har vi snakket så meget om feminisme og sexisme, som vi gør nu. Helle Thorning-Schmidt forlod dansk politik med en parole om, at der er for meget fokus på køn i debatten. Skuespilleren Emma Watsons #HeForShe-tale, der manifesterede, at feminisme ene og alene handler om lige muligheder for mænd og kvinder, gik viralt. Måske var det det, der smittede af på danskerne, da de på Twitter tog hashtagget #jegerfeminist til sig for at 'afkrimi-

naliserer' det udskældte ord. Der tegner sig altså et mere lige kønsbillede. Men som Cecilie Nørgaard siger, gør en tid op med den foregående, så spørgsmålet er, om vi kommer til at se et opgør mod det flydende køn, vi oplever nu.

– Kønsforskningen begyndte for 40-50 år siden, og den er ved at blive mere mainstream nu. Resultaterne når bredere ud, så folks viden på området er blevet større. Da man gjorde op med køn i 70'erne, skete det mest i eksperimenterende miljøer, fordi man ikke havde nogen forskningsmæssig opbakning. Det har man nu, så jeg tror, at opgøret med de fastbundne kønsforestillinger i det store billede vil gå frem, siger Cecilie Nørgaard.

– Og når jeg siger frem, så er det, fordi jeg synes, det er en positiv udvikling.

"Jeg tror mest, det handler om, at du kan få lov til at tage det på, du har lyst til, uden at blive latterliggjort. Uanset dit køn"

– Chris Pedersen, modeekspert

KJOLER TIL MÆND

Moden afspejler kulturen og den tid, vi er i. Det har vi set før, og det er det, vi ser nu igen. Den unge generations opgør med de

2015

"Transkønnet er det nye sort," skriver Politiken i 2015.

Det danske modemagasin Cover har en transkønnet model på forsiden, og flere modehuse bruger transseksuelle modeller til shows og kampagner. I USA springer OL- og Keeping Up With The Kardashians-stjernen Bruce Jenner ud som kvinden Caitlyn Jenner. Filmen *Den Danske Pige* bliver filmet i København og har premiere i USA.

1970'ERNE

Kvindebevægelsen smider tøjet i lejre og holder mændene udenfor – og når de alligevel inviterer dem ind, bruger de p-piller. Kvinden får kropslig og seksuel frihed til at gøre noget af det, mænd har gjort længe. Fx at dyrke 'tilfældig' sex eller solbade i bar overkrop.

Nøgne kvinder i mandefri lejre

NU

Designerne udforsker, hvad køn er for noget. Herremodeller poserer i tøj til kvinder, kvindelige modeller har hår under armene, og Acne laver kjoler til mænd. *Den danske supermodel Caroline Brasch Nielsen i herretøj fra Tonsure under Copenhagen Fashion Week i februar.*

stereotype forestillinger om køn ses på catwalken, hvor designere gør op med, at mænd fx ikke kan gå i kjoler, og lidt poppet kan man sige, at den ikke-signifikante forskel på mænds og kvinders hjerner i Daphna Joels forskningsresultater skinner igennem på valget af modeller. Det er nemlig ofte ret svært at se, om modellerne til modeshowene er mænd eller kvinder.

– Designerne får lyst til at udforske kønnet, når de kan se, at der er en generation af unge mennesker, der ser helt anderledes på kønnet, end man har gjort før. De har lyst til at undersøge, hvad køn er for noget. Hvornår er man mand, hvornår er man kvinde, og kan der være noget imellem det, siger Chris Pedersen, der er DR's modeekspert.

Og det gør designerne så. Acne har sendt deres herremodeller ned ad catwalken i kjoler, du garanteret ville blive forelsket i, og Gucci har jakkesæt med blomsterprint og silkeskjorter med kravesløjfer til mænd. Det ses også uden for modeshowene, hvor fx den amerikanske skuespiller og rockstjerne Jared Leto går i Chanel-bukser til kvinder, og boybandsangeren Harry Styles optræder jævnlige i Guccis ukønnede kollektion på de røde løbere.

Men hvad med mit køn – bevæger det sig ikke ind på mandens beklædningsterritorium? tænker du måske. Det gjorde i hvert fald modeskribenten Steff Yotka, der skriver for amerikansk Vogue. I en klumme i magasinet spurgte hun, om "modens kønsudviskning er en ensrettet vej".

– Nej, det synes jeg ikke, svarer Chris Pedersen, da IN stiller ham det samme spørgsmål.

– Det er bare mest massivt hos mænd, fortsætter han.

Det er der en historisk grund til. I 1851 skete der noget markant i kvindemoden i New York. En kvinde ved navn Elizabeth Miller begyndte at gå i løse bukser, der strammede ind ved anklen.

Hun var veninde med en af tidens mest toneangivende kvinder, Amalia Bloomer, der redigerede den første avis til kvinder, og Amelia Bloomer tog bukserne til sig både privat og i avisen. Det var interessant, fordi kvinder ikke før havde brugt bukser. Det fik da også en ende, for de fremadsynede kvinder i New York, der hoppede med på bølgen, blev latterliggjort i den resterende presse og på gaden.

Omkring 60 år senere bliver en anden kvinde også set skævt til for sin mandlige påklædning. Gabrielle Bonheur 'Coco' Chanel er træt af den pyntede kvinde, og i 1920'erne får hun endelig revet kvinden ud af korsettet, så hun kan danse til tidens brønde toner. I 1930'erne begynder kvinderne så småt at gå i jeans, i 1966 introducerer Yves Saint Laurent dem for smokingen med Le Smoking. Kvinderne har altså allerede taget de fleste af mændenes beklædningsgenstande til sig. Følgende Charlotte Gainsbourg-citat fra 93'er-filmen *The Cement Garden* beskriver måske bedst, hvorfor kvinderne allerede har taget herretøjet til sig og ikke omvendt.

– Girls can wear jeans and cut their hair short, wear shirts and ➔

GÆT ET KØN MAND ELLER KVINDE?

Se svaret i bunden

boots. 'Cause it's okay to be a boy. But for a boy to look like a girl is degrading. 'Cause you think that being a girl is degrading. Et citat, Cecilie Nørgaard bakker op.

– Maskulinitet har været og er til dels stadig defineret af at være det modsatte af femininitet. Derfor skal mænd 'passe på' med at træde ind på kvinders traditionelle domæner, hvis ikke de vil kaldes *tøsedreng* eller *bøsse*. For det feminine har været vurderet som noget negativt. Gør en kvinde til gengæld noget, der er traditionelt mandligt, så er hun sej. Så det, at mænd kan erobre det feminine rum på en positiv måde, er noget nyt. Tag fx de hypermaskuline chefkokke, der er vor tids superstjerner, siger hun.

Når Chris Pedersen alligevel ikke synes, at kønsopgøret er en 'ensrettet vej', er det blandt andet, fordi der var kvindelige modeller i tøj til mænd til Guccis herreshow. Det samme så man hos herretøjsdesignerne Craig Green og Kris Gottschalk. Det ses i Proenza Schoulers nyeste kampagne, hvor den kvindelige model er uden makeup og – måske mere opsigtsvækkende – har hår under armene. Men det ses også i det androgyn look anno 2016, INs moderedaktør Line Givskov, guider til i mode-serien *MASKULIN/FEMININ* på side 40.

– Nu kan vi kvinder tage det maskuline tøj på uden at give af-

kald på vores femininitet. For det handler ikke længere om, at vi skal se ud som mænd. Det handler bare om, at vi kan tage det på, vi har lyst til, uanset køn, siger Line Givskov.

For Chris Pedersen drejer det sig ikke kun om tøjet, men også om de kroppe, der bærer det.

– Kvinders kroppe har også forandret sig. Kvinder må gerne være stærke, de må gerne gå til crossfit, de må gerne have brede skuldre, og de må gerne have tonede arme. Tag fx en kvinde som Michelle Obama. Hun har muskuløse arme, og folk synes, det er flot, at hun viser dem frem, fordi det vidner om hendes styrke, siger han.

– Og en krop forandrer det tøj, den har på.

KLÆD DIG SOM DU HAR LYST

Men betyder alt det, at du bare skal lade håret under armene gro? At mænd skal begynde at gå i hæle og kjoler?

– Jeg tror mest, det handler om, at du kan få lov til at tage det på, du har lyst til, uden at blive latterliggjort. Uanset dit køn, siger Chris Pedersen.

Kunne du finde på at tage en kjole på, der er lavet til mænd? Fx dem fra Acne?

Han griner.

– Nej, ikke i min alder. Men da jeg var yngre, gik jeg ofte i kilt, og jeg havde en meget lang skjorte fra Jean Paul Gaultier i 90'erne. Jeg kan bedst lide klassisk herretøj nu, siger Chris Pedersen. ■

Svar: 1) Kvinde 2) Mand 3) Kvinde